

صفحه ادبیات

استاد فرامرز محمدی پور شاعر و پژوهشگر گیلانی:

حال شعر گیلکی خوب است

«رحیمه احمدپور /شاعر وخبیرنگار

استاد فرامرز محمدی‌پور شاعر و پژوهشگر گیلانی در برنامه ی «شب آوا» که از شبکه باران صدا و سیمای مرکز گیلان حول محور «شعر و ترانه» پخش شد گفت: حال شعر گیلکی در استان ما خوب است.

وی حال و هوای ترانه‌های گیلکی را چه در عرصه ی ترانه و چه در عرصه ی چاپ کتاب‌های شعر گیلکی مساعد دانست و افزود: کارهای گیلکی ارزشمندی را نیز هم در ترانه و هم در اشعار دیگر داریم که آثار فاخری است.

محمدی پور در پاسخ به این سوال که آیا ترانه‌های بومی محلی ملزم به این هستند که اشعارشان تابع وزن باشد یا خیر؟ گفت: شاید بهترین پاسخ به این سوال را بتوان از کتاب «تصنیف نوازی» داریوش اسحاقی که از پژوهشگران نام آور است برداشت نمود که در آن آمده است: «ترانه یعنی کلام شعر مانند مرکب از پاره‌های مساوی یا نامساوی، اغلب دارای قافیه و وزن عروضی و گاه بدون آهنگ که به طور معمول با موسیقی خوانده می‌شود و امروز اینگونه کلام را ترانه می‌گویند.»

وی خاطر نشان کرد: این تعریف نشان می‌دهد که در ترانه‌های محلی هم می‌توانیم از شعر سپید یا نیمایی استفاده کنیم که نمونه‌های آن زیادند. محمدی پور نمونه ی آن را ترانه‌ای از خود او با نام «نازک دل» عنوان نمود که در صدا و سیمای مرکز گیلان با خوانندگی «حسین طالبی» و آهنگ «محسن نصیحتی» پخش شده است.

این شاعر و پژوهشگر تصریح نمود: هرچند رویکرد ما در شعر و ترانه‌های محلی گیلان به سمت شعر سپید یا نیمایی ممکن است کمتر باشد که علت آن بر خاسته از علاقه مندی مردم به شعر موزون است اما اگر ترانه‌های بومی و محلی ما گاه در قالب سپید و گاه نیمایی و یا ترکیبی از هر دو بتوانند اشعار زیبایی بیافرینند به زعم بنده به زبان و ترانه‌های امروزی نزدیک‌تر خواهد بود.

محمدی پور در ادامه با اشاره به پن‌ماه‌های عمیق شعری در ترانه‌های فریدون پوررضا گفت: فریدون پوررضا از جمله اساتید بزرگ هنری گیلان بود که هر ترانه‌اش داستان و قصه‌ای را در خود نهفته دارد که سینه به سینه از گیلانیان قدیم نقل شده است و استاد پوررضا با تحقیق در مورد آن قصه‌ها، ترانه تولید می‌کرد و می‌خواند که نمونه‌اش را در «تی تی جان» و ترانه‌های دیگری می‌بینیم و از این حیث در گیلان نمونه بود. پایان بخش گفتگوی این پژوهشگر گیلانی با خواندن یک مثنوی وزین گیلکی همراه بود.

دامنی از عطر گل سرخ

«سبیده نسا هاشمیان سبگارودی

خود راگم کرده بودم
رها شده دردل کویر
زستانی سرد و خشک
بادسرد بیابان بر من می‌گذشت
اما خنکایی نبود
من خود
در کویر رها شده بودم؟
صدایی مرا به خود آورد.
شبهایی به صدای دنیا نداشت
نمی دانم از کجا
به اطراف نظر دوختم
دنبال سرچشمه ی صدا
دریچه ای از نور به رویم گشوده شد
از پنجره دیدم عطر صدا
کویر را در آغوش گرفته بود
جامه ی اعتکاف به تن کردم
خزیدم در گوشه ای از معبد
در کویر..
وگمشدگان چند همچومن
ناگه
در سرزمینی از نور خودم را یافتم
سراسر لوه لوه ومرجان
اما از دور صدای همهمه ی شیطان
روزه ی گرگ
ناله غوکان
پشت در معبد پسرم بود
سجاد
با دامنی از عطر گل سرخ
وسبیدی از عشق
به سجاده ی سجاد دل سپرده بودم
واینک رها شده بودم
در آغوش او
بیابان خندید
پژواک پینچید
از کویر دور شدم
دور دور

ردّپای باران

نگاهی به تازه‌ترین اثر داستانی افشین معشوری؛

آوارِ اندوهِ آتیه

ولی دارای محدودیت‌های خاص خود نیز می‌باشد. برای نمونه راوی تنها از چیزهایی می‌تواند صحبت کند که خود مستقیماً با آن درگیر بوده و بر خلاف دانای کل، نمی‌تواند وارد ذهن آدم‌های داستان‌اش بشود. حتی نمی‌تواند از خصوصیات مثبت خود مستقیماً صحبت کند.

مضمون داستان، روایت همان داستان‌های عشق‌های مثلثی است. یعنی عشق بین «او»، آتیه و مسعود. (گرچه خواستگاری

مسعود چندان هم از سر عشق نبوده است، حتی عشقی بین آن دو وجود نداشته. نه عشقی و نه شناختی از یکدیگر!) شخصیتِ دیگر این عشق یعنی «او» که تا صفحه‌ی سیزده کتاب خواننده هنوز با هویتِ «او» آشنا نمی‌شود، فرد ناکام مانده‌ی عشق است که نویسنده به عمد به جای نام این شخصیتِ داستانی، از ضمیرِ «او» استفاده می‌کند، تا بلکه بتواند با این روش مخاطب را همان‌طور مشتاق و کنجکاو نگه دارد و شاید هم مرموز.

در این نوشته، من بیش‌تر از هر چیزی میل دارم به ویژگی‌های شخصیتی اشخاص اصلی این رمان بپردازم. شخصیت‌هایی مثل آتیه و «او» که داستان حول محور زندگی آن‌ها ساخته و پرداخته شده است. اما قیل از این‌که به این‌ها بپردازم، بهتر است این نکته را نیز یادآوری کنم که نویسنده در طول رمان از لابه‌لای سطور داستان اشاراتی تلویحی نیز به وضعیت سیاسی و اجتماعی جامعه می‌کند.

مثلاً جایی که هوایما سقوط می‌کند. هوایمایی بی‌نام و نشانی که معلوم نبود کجا می‌رفت. شاید به اروپا. که سقوط این هوایما بی‌اختیار ذهن خواننده را در حد یک جرقه زدن، متوجه سقوط هوایمایی اوکراینی می‌کند که البته این نکته در حد حدس و گمان باقی می‌ماند. چرا که کدی در این زمینه داده نمی‌شود. فقط این یک حدس و گمانی بیش نمی‌تواند باشد که برای یک اثر ادبی کافی نیست.

جایی هم چند خطی از زندگی خانم صابری گفته می‌شود که نویسنده با این کار خواننده را با فضای سیاسی جامعه آشنا می‌کند و یا شخصیتِ ایرج که به خواهرش هشدار می‌دهد که از خانم صابری دوری کند. در رمان شخصیتِ ایرج نیز به خوبی نشان داده شده است. برگردیم به ویژگی‌های شخصیتی دو مهره ی اصلی داستان یعنی آتیه و «او» که بیش‌ترین چالش را برای خواننده فراهم می‌آورد. شخصیتِ اصلی این داستان یعنی آتیه در مقابل سرنوشت و آینده‌ی زندگی خود نمی‌تواند هیچ‌گونه تصمیمی اتخاذ کند و واکنشی در مقابل مشکلات سر راهش نشان دهد. او شخصیتی ایستا دارد. گویی هر آن‌چه را که تقدیر برایش رقم زده با دل و جان می‌پذیرد و به اصطلاح تن به داده می‌دهد. او یک زن سنتی ساده‌ی دست و پا بسته‌ای را می‌ماند که اصلاً جنگیدن بلد نیست. زن

برنده جایزه جلال:

داستانی موفق است که نقب عمیق‌تری به عواطف انسانی بزند

کشور همراه بود و صادره انبار غلات از سوی ارتش متفقین نیز این وضعیت را تلختر کرده بود تا جایی که سال سیاه رقم خود و بسیاری جان باختند.در این هنگام بسیاری از مردم این منطقه، پای پیاده به سمت پوشهر راه افتادند تا خود را به دریا برسانند، سوار لنج شوند و به آبادان برسند تا بتوانند در شرکت نفتی که انگلیس راه اندازی کرده بود مشغول کار شوند.

داستان نویسی، نقبی به عواطف انسانی

صمد طاهری در پاسخ به اینکه مهمترین مولفه‌ها در نوشتن یک داستان موفق چیست؟، گفت: داستان نویسی و دیگر هنرها، نوعی نقب زدن به عمق عواطف انسانی است، و مضمون و سوزِ ای که بتواند نقب عمیق‌تری به عواطف انسانی بزند، شدت تاثیر بیشتری بر مخاطب خواهد داشت. او ادامه داد: من نیز تلاش می‌کنم تا این زمینه‌ها را پیدا کنم که کدام نقب ها می‌تواند بیشترین تاثیرگذاری را داشته باشد؛ چرا که اینگونه آثار ماندگارتر خواهد بود.در دهه‌های ۴۰ و ۵۰ شاید به زحمت میتوانستیم از هفت تا هشت نویسنده ممتاز نام ببریم اما اکنون این تعداد دست کم ۳۰ تا ۴۰ نفر است.طاهری این را هم اضافه کرد که البته در داستان نویسی انتخاب خیلی هم دست نویسنده نیست، تا حرف و گفته‌ای، صحنه و نمایشی و دیالوگ، کلمه و هر چیز دیگری ذهن نویسنده را تحت تاثیر قرار ندهد و نطفه داستان در ذهن او شکل نگیرد، نویسنده نمی‌تواند آن را بنویسد و اگر بنویسد نیز چنین چیزی هرگز مورد پسند مخاطب واقع نمی‌شود.

این داستان نویس پیشکسوت اظهار کرد: یک سوز و مضمون باید بتواند ذهن نویسنده را درگیر کند و سپس بر اساس آن نطفه اولیه، شروع به تیند کند با تخیل خود شکل اولیه داستان را در ذهن پدید آورد، نهایتاً شروع به نوشتن کند و سپس به حک و اصلاح آن بپردازد تا به سرانجام برسد.

او درباره تاثیرگذاری یک اثر ادبی و داستانی نیز گفت: تاثیرگذاری اجتماعی داستان و ادبیات و هر هنر دیگر، روندی

سیاسی ، فرهنگی ، اجتماعی و ورزشی

زیر نظر: فرامرز محمدی پور

گلبرگ ها

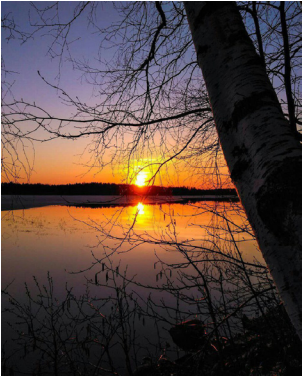
«سایه هاتفا»

این روزها
آسمانم
ابری ست
درخت ذهنم
بی برگ و بار
و دست اندیشه ام
به شعر هم نمی رود
حتی
خلوتم
پرشده از ریز ریز روزنامه های باطله
و ذهن ام
متراکم
از واژه های به سامان نرسیده
این روزها
حال گلبرگ های زردی را دارم
که به اجبار حادثه
پر پر می شوند
بژمرده
ودرحال احتضار
و مرگ لحظه ها
در کمین
بدورد پاییز
و میراث بهانه هایش
همچنان باقی
برای گریاندن من
گام ها
خسته
و اشک ها
بی اختیار
کاش
از تنهایی
برهانی ام

سایه ها

«نصبیه حسین آبادی

ملکه ای
با تاج نامرئی
مشرف به تمام دنیا
مادر
گرمای دستانت
سرما را از نفس می اندازد
و روح را
روان می کند
کدام دیوارها را
صبرت
به دوش دارد
بر ویرانه ای از گور
دیوار ...
آوار ...
بر این زمین لرزان
تفص جغرافیای کدام بهشت را می دهی؟
که ستون خمیده ی شانه هایت
به مختصات نگاه ام
فرو می ریزند
سکوتت از جنس طوفان
اما به لطافت باران
دلی که
در کمند سپید تو فرسود
و این آغاز
حسی بی اندازه بود
در آسیاب چنگیزها !
بگو
چگونه گذشتی
از سایه ها و سیاهی ها
و فرو رفتی
به عمق کولاکِی
در سپیدی

